

Minister Rozwoju i Technologii

Znak pisma: DIP-IV.054.5.2024
Warszawa, 17 lipca 2024 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Dotyczy: interpelacji nr 3156 w sprawie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ)

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 3156 w sprawie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ) Pana Posła Daniela Milewskiego z dnia 10 czerwca 2024 r., poniżej przekazuję stosowne wyjaśnienia.

1. Jakie konkretne działania są podejmowane, aby wspierać przeorganizowanie modeli biznesowych przedsiębiorstw w kierunku zwiększenia wydajności wykorzystania surowców?

Modele biznesowe umożliwiające zwiększenie wydajności wykorzystania surowców są kluczowym elementem gospodarki o obiegu zamkniętym (dalej: GOZ).

W ramach komponentu A.2.2.1 Krajowego Planu Odbudowy zarezerwowano 162 mln euro na wdrożenie technologii i innowacji środowiskowych, w tym związanych w GOZ, a więc również technologii związanych z poprawą wykorzystania surowców pierwotnych, zastępowania ich surowcami wtórnymi. Celem tego działania jest ułatwienie transformacji przedsiębiorstw w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ) poprzez wsparcie projektów wpisujących się w regulacje unijne (CEAP 2020) i krajowe („Mapa drogowa transformacji w kierunku gospodarki obiegu zamkniętego”).

Dodatkowo, w ramach kolejnej perspektywy funduszy unijnych na lata 2021-2027 przewidziano wsparcie na ekoprojektowanie, które stanowi istotny element GOZ, w ramach inwestycji w innowacyjne rozwiązania. W ramach polityki spójności ze środków FENG (Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki) przewidziano wsparcie B+R i innowacji w zakresie transformacji sektora przedsiębiorstw w kierunku GOZ. Ponadto ze środków FEnIKS (Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027) duży nacisk został położony na rozwój sektora recyklingu.

W tym miejscu należy zaznaczyć, że jednym z głównych obszarów dot. GOZ w zakresie obecnej sytuacji geopolitycznej i ekonomicznej jest dostęp do surowców. Surowce krytyczne (*Critical Raw Materials*, CRM) są niezbędnymi składnikami naszej gospodarki, zwłaszcza gdy są wykorzystywane do produkcji technologii niezbędnych do wykorzystania

zielonej energii, transformacji cyfrowej lub do strategicznych zastosowań w ochronie zdrowia. Biorąc pod uwagę rosnące potrzeby wynikające z dwóch przemian (cyfrowej oraz energetycznej), przewiduje się, że popyt na te surowce wzrośnie wykładniczo zarówno na szczeblu unijnym, jak i światowym, co doprowadzi do luki między podażą a popytem. Dodatkowo, biorąc pod uwagę sytuację geopolityczną mają one również ogromne znaczenie dla zwiększenia zdolności w zakresie bezpieczeństwa w sektorze obronnym, a także w niedalekiej przyszłości, kosmicznym.

Prace w tym obszarze są obecnie przedmiotem inicjatywy KE, która 16 marca br. opublikowała *Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Bezpieczne i zrównoważone dostawy surowców krytycznych jako wsparcie podwójnej transformacji* oraz projekt *Rozporządzenia ws. Surowców krytycznych (Critical Raw Materials Act)*. Resortem wiodącym do prac w przedmiocie powyższych dokumentów jest Ministerstwo Klimatu i Środowiska.

Komunikat KE wskazuje na wzmocnienie międzynarodowych zobowiązań, poprzez podjęcie współpracy z partnerami w celu dywersyfikacji i integracji zrównoważonych łańcuchów dostaw z krajami bogatymi w zasoby surowców krytycznych. Dokument podkreśla także najlepsze możliwe wykorzystanie rezerw UE i rozwijanie działalności w zakresie poszukiwania, wydobywania, rafinacji, przetwarzania i recyklingu, przy pełnym poszanowaniu ekosystemów środowiskowych. Umożliwi to Europie zwiększenie potencjału przemysłowego w sposób otwarty i przyjazny dla handlu, z zachowaniem wysokich standardów środowiskowych i społecznych. Efektem tych zmian będą tworzące się specjalistyczne miejsca pracy, wzrost gospodarczy, jak również otwarta autonomia strategiczna.

2. Jakie inicjatywy są wprowadzane, aby promować innowacje w tradycyjnych modelach biznesowych, takich jak zmiany w kluczowych partnerach, kanałach dystrybucji i relacjach z klientami?

Ministerstwo Rozwoju i Technologii nie ingeruje w rozwiązania wdrażane w przedsiębiorstwach. Rolą MRiIT jest kształtowanie polityki, a więc tworzenie ram regulacyjnych oraz instrumentów wsparcia. Promowanie innowacji w tradycyjnych modelach biznesowych odbywa się poprzez instrumenty wsparcia w ramach Polityki Spójności, o których mowa w odpowiedzi na pytanie nr 1.

3. W jaki sposób wspiera się rozwój nowych elementów modeli biznesowych, takich jak logistyka zwrotna, aby umożliwić transformację w kierunku GOZ?

Odpowiedź na to pytanie nie znajduje się we właściwości MRiIT. Rolą MRiIT jest bowiem kształtowanie polityki, a więc tworzenie ram regulacyjnych oraz instrumentów wsparcia, nie zaś promowanie konkretnych rozwiązań dla poszczególnych przedsiębiorstw.

Niemniej jednak, Ministerstwo Klimatu i Środowiska wspiera konsumentów w adaptacji modeli konsumpcji zgodnych z zasadami GOZ poprzez m.in. działania informacyjno-edukacyjne skierowane do wszystkich grup społecznych w celu podnoszenia świadomości ekologicznej na temat ochrony klimatu i środowiska oraz działań, jakie można podejmować na ich rzecz, w tym dotyczących gospodarki odpadami.

W latach 2021-2023 przeprowadzono kampanię informacyjno-edukacyjną pn. „Nasz Klimat” mającą na celu promocję postaw prośrodowiskowych oraz uwrażliwienie odbiorców na konieczność dbania o stan środowiska. W ramach kampanii powstały materiały edukacyjne, tj. infografiki, wideografiki, artykuły obejmujące m.in. temat korzyści

wynikających z gospodarki obiegu zamkniętego, zasad prawidłowej segregacji odpadów oraz zrównoważonej konsumpcji.

Ponadto istotny wpływ mają również wprowadzane rozwiązania legislacyjne takie jak m.in. ustawa z dnia 14 kwietnia 2023 r. o zmianie ustawy o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej oraz niektórych innych ustaw.

Ustawa ma na celu zapobieganie powstawaniu odpadów z produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych i ograniczenia ich negatywnego oddziaływania na środowisko.

Ustawa określa w szczególności:

- obowiązki przedsiębiorców wprowadzających do obrotu produkty,
- wytyczne odnośnie postępowania z odpadami powstałymi z produktów,
- zasady obliczania i pobierania opłaty produktowej.

Na mocy tej ustawy ustanowiono m.in. zakaz wprowadzania do obrotu produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych (wejście w życie od 24 maja 2023 r.):

- wszystkich wyrobów wykonanych z oksydegradowalnych tworzyw sztucznych,
- patyczków higienicznych, sztućców, talerzy, słomek, mieszadek do napojów, patyczków mocowanych do balonów,
- pojemników na posiłki i napoje oraz kubków na napoje ze styropianu.

Zmniejszono również stosowanie opakowań jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych, takich jak: pojemniki na żywność i kubki na napoje.

W tym celu handel i gastronomia:

- pobierają opłatę za wydanie takich opakowań lub żywności lub napoju oferowanych w jednostkach handlowych i gastronomicznych na miejscu lub na wynos w takim opakowaniu. Opłata ta jest pobierana również za wydanie żywności lub napoju zapakowanego w takie opakowanie za pomocą urządzenia vendingowego (wejście w życie od 1 stycznia 2024 r.),
- będą obowiązani zapewnić opakowania alternatywne, wytworzone z materiałów innych niż tworzywa sztuczne (w tym innych niż tworzywa sztuczne ulegające biodegradacji) lub opakowania wielokrotnego użytku (wejście w życie od 1 lipca 2024 r.),
- stawka opłaty określona została w *rozporządzeniu Ministra Klimatu i Środowiska w sprawie stawek opłaty za produkty jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych będące opakowaniami*.
- są obowiązani do prowadzenia, w postaci papierowej albo elektronicznej, ewidencji liczby nabytych i wydanych użytkownikom końcowym produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych będących opakowaniami w danym roku kalendarzowym przez danego przedsiębiorcę. Przedsiębiorca prowadzący więcej niż jedną jednostkę handlu detalicznego, jednostkę handlu hurtowego lub jednostkę gastronomiczną, prowadzi ewidencję oddzielnie dla poszczególnych jednostek.

4. Jakie programy są realizowane, aby promować i wdrażać dobrowolne systemy zarządzania środowiskowego w przedsiębiorstwach?

MRiT nie realizuje odrębnych instrumentów wsparcia dedykowanych wdrożeniu systemów zarządzania środowiskowego. Niemniej jednak posiadanie stosownych certyfikatów jest dodatkowo premiowane w instrumentach finansowanych z Polityki Spójności. Dodatkowo, w niektórych instrumentach warunkiem ubiegania się o dofinansowanie jest posiadanie wdrożonych systemów zarządzania środowiskowego. I tak np. w ramach ustawy z dnia

19 lipca 2019 r. o systemie rekompensat dla sektorów i podsektorów energochłonnych przewidziany został warunek posiadania przez przedsiębiorstwo ubiegające się o rekompensaty:

- systemu zarządzania środowiskowego, o którym mowa w art. 2 pkt 13 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1221/2009 z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie dobrowolnego udziału organizacji w systemie ek zarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS), uchylającego rozporządzenie (WE) nr 761/2001 oraz decyzje Komisji 2001/681/WE i 2006/193/WE (Dz. Urz. UE L 342 z 22.12.2009, str. 1, z późn. zm.¹⁾), lub
- systemu zarządzania środowiskowego potwierdzonego przez niezależną i uprawnioną w tym zakresie jednostkę akredytującą certyfikatem ISO 14001, lub
- systemu zarządzania energią potwierdzony przez niezależną i uprawnioną w tym zakresie jednostkę akredytującą certyfikatem ISO 50001.

5. Jakie standardy odpowiedzialnego biznesu są rozwijane i jak wspiera się przedsiębiorstwa w ich przyjmowaniu?

W Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej funkcjonuje Polski Krajowy Punkt Kontaktowy OECD ds. odpowiedzialnego biznesu (KPK OECD). KPK OECD funkcjonują w 51 państwach: w 38 państwach członkowskich OECD oraz w 13 państwach niezrzeszonych w OECD, ale wdrażających Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych dotyczące odpowiedzialnego prowadzenia działalności biznesowej.

Głównym zadaniem KPK OECD jest upowszechnianie *Wytycznych OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych dotyczących odpowiedzialnego prowadzenia działalności biznesowej* (dalej „Wytyczne OECD”) oraz wytycznych sektorowych, które stanowią rozwinięcie ogólnych zasad zawartych w Wytycznych OECD. Wytyczne sektorowe uszczegóławiają oczekiwania względem odpowiedzialnego biznesu z uwzględnieniem szczególnych wyzwań i specyfiki branż. KPK OECD zajmuje się także rozpatrywaniem zawiadomień o potencjalnych naruszeniach Wytycznych OECD przez przedsiębiorstwa.

Poszczególne rozdziały Wytycznych OECD (rozdziały II – XI) opisują standardy odpowiedzialnego biznesu w następujących obszarach: zasady ogólne, ujawnianie informacji, prawa człowieka, zatrudnienie i relacje z pracownikami, środowisko, zwalczanie przekupstwa i innych form korupcji, interesy konsumenta, nauka technologia i innowacje, konkurencja oraz opodatkowanie.

Odnosząc się do GOZ, którego to modelu dotyczą inne pytania w interpelacji, należy odnotować, że w rozdziale VII „Środowisko” jest mowa m.in. o gospodarce obiegu zamkniętego:

- Wytyczne określają oczekiwania dotyczące sposobu, w jaki przedsiębiorstwa powinny unikać negatywnych skutków dla środowiska, zapobiegać tym negatywnym skutkom oraz przyczyniać się do osiągnięcia celów w zakresie łagodzenia zmian klimatu i adaptacji do nich;
- ochrony, odbudowy i zrównoważonego wykorzystania różnorodności biologicznej; zrównoważonego, wydajnego i zgodnego z prawem użytkowania gruntów, zasobów i energii; zrównoważonej konsumpcji i produkcji, w tym poprzez promowanie podejścia opartego na gospodarce o obiegu zamkniętym;

¹⁾ Zmiana wymienionego rozporządzenia została ogłoszona w Dz. Urz. UE L 158 z 10.06.2013, str. 1.

- przedsiębiorstwa zachęcane są do przyjmowania wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji, w tym poprzez efektywne gospodarowanie zasobami, gospodarkę o obiegu zamkniętym i inne modele.

Wytyczne OECD, będąc źródłem „miękkiego prawa”, są jednocześnie coraz częściej przywoływanym punktem odniesienia w dokumentach prawnie obowiązujących, takich jak np. dyrektywa w sprawie należytej staranności przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju (CSDDD), dyrektywa ws. sprawozdawczości przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju (CSRD), które dotyczą dużej części przedsiębiorstw na polskim rynku.

KPK OECD realizuje zadanie upowszechniania i wsparcia we wdrażaniu ww. Wytycznych poprzez:

- zapewnienie ich tłumaczenia na j. polski oraz udostępnianie polskich wersji językowych na stronie KPK OECD.

Na stronie internetowej KPK OECD dostępna jest polska wersja językowa najnowszej wersji dokumentu OECD, zaktualizowanego w 2023 r. pod kątem najbardziej aktualnych wyzwań dla odpowiedzialnego biznesu oraz spójności z nowymi, wiążącymi prawnie regulacjami dla biznesu.

Na stronie internetowej KPK OECD dostępne są również polskie wersje językowe wszystkich wytycznych sektorowych OECD, dotyczących branż: wydobywczej, tzw. minerałów konfliktowych, tekstylno-odzieżowej i obuwniczej, rolno-spożywczej, finansowej. Odwołują się one do tzw. procesu należytej staranności w odpowiedzialnym prowadzeniu działalności biznesowych w sposób dostosowany do warunków działania w każdym z sektorów. Poprzez stronę internetową KPK OECD upowszechnia również wydane w j. polskim *Wytyczne OECD dotyczące należytej staranności w odpowiedzialnym prowadzeniu działalności biznesowej* adresowane do przedsiębiorstw ze wszystkich branż.

- działalność edukacyjną dla przedsiębiorstw

KPK OECD organizuje lub współorganizuje webinaria i konferencje poświęcone tematyce odpowiedzialnego biznesu, a także upowszechnia wiedzę o Wytycznych OECD podczas wydarzeń organizowanych przez inne podmioty.

Wydarzenia organizowane lub współorganizowane przez polski KPK OECD (<https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/wydarzenia-csr>) mają charakter hybrydowy i dzięki transmisjom online oraz późniejszej dostępności nagrań online, wiedza na temat standardów odpowiedzialnego biznesu wg. OECD trafia do wielu tysięcy odbiorców rocznie, służąc implementacji tych zasad w praktyce.

- prowadzenie spraw wynikających z zawiadomień o potencjalnym naruszeniu Wytycznych OECD przez przedsiębiorstwa.

Rozwiązania, wypracowane przy udziale zaangażowanych stron oraz przy wsparciu OECD, przyczyniają się do *podjęcia działań naprawczych oraz przyszłej poprawy realizacji standardów odpowiedzialnego biznesu w praktyce przedsiębiorstw.*

Szczegółowe informacje o działalności KPK OECD znajdują się w *corocznych sprawozdaniach* (w sekcji „Materiały” na dole strony), publikowanych na stronie internetowej.

6. Jakie kroki są podejmowane, aby wspierać rozwój przedsiębiorczości społecznej, takiej jak spółdzielnie, kooperatywy i inicjatywy współdzielenia?

Tego typu działania podejmowane są na poziomach lokalnych. MRiT nie ingeruje w działania podejmowane przez organy jednostek samorządu terytorialnego.

7. Jakie działania są realizowane, aby promować modele biznesowe oparte na zasadach GOZ w sektorze administracji publicznej?

Odpowiedź udzielona w pkt 1.

8. W jaki sposób wspiera się konsumentów w adaptacji modeli konsumpcji zgodnych z zasadami GOZ?

Jednym z priorytetów Gospodarki o Obiegu Zamkniętym jest ograniczanie marnotrawstwa żywności. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi od 2022 roku prowadzi coroczną kampanię informacyjno-edukacyjną skierowaną do ogółu społeczeństwa, która promuje niemarnowanie żywności. W ramach tej kampanii zostały opracowane m.in. "Zasady 4P", które w prostej formie wskazują na możliwości ograniczenia marnowania żywności, które może stosować konsument:

- Planowanie zakupów z wyprzedzeniem;
- Przetwarzanie żywności w celu wydłużenia jej trwałości;
- Przechowywanie produktów w odpowiednich warunkach, sprawdzanie daty ważności;
- Podzielenie się zbędną żywnością.

Na rok 2024 planowana jest kampania informacyjno-edukacyjna, której zadaniem jest edukacja w zakresie dwóch terminów przydatności stosowanych na produktach spożywczych. Zrozumienie powyższego zagadnienia może wpłynąć na ograniczenie wyrzucania żywności przez konsumentów. Kampania będzie prowadzona w ogólnopolskich stacjach radiowych i telewizyjnych, Internecie. Planowane jest również wydanie broszury edukacyjnej, a także konkursy dla uczniów szkół podstawowych i średnich.

9. Jakie mechanizmy wsparcia finansowego i organizacyjnego są dostępne dla przedsiębiorstw i organizacji dążących do wdrożenia modeli biznesowych opartych na GOZ?

Odpowiedź udzielona w punkcie nr 1.

10. Jakie cele i wskaźniki efektywności są wprowadzane, aby monitorować postępy w zakresie transformacji modeli biznesowych w kierunku GOZ?

Obecnie funkcjonujące regulacje w zakresie GOZ koncentrują się/dotyczą przede wszystkim obszaru gospodarki odpadami. Przedsiębiorstwa generujące odpady zgodnie z zasadą rozszerzonej odpowiedzialności producenta ponoszą koszty związane ze zbiórką i zagospodarowaniem odpadu. Dodatkowo na poziomie ustawowym określone zostały poziomy recyklingu. W przypadku ich nieosiągnięcia przedsiębiorcy ponoszą tzw. opłatę produktową. Zarówno regulacje, jak i wskaźniki oraz mierniki postępu w tym obszarze prowadzone są przez resort klimatu i środowiska.

Z upoważnienia, z wyrazami szacunku

Waldemar Sługocki

Sekretarz Stanu

/ kwalifikowany podpis elektroniczny /

Klauzula informacyjna przetwarzania danych osobowych:

Zgodnie z art. 13 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (Dz. U. L 119 z 4 maja 2016 z późn. zm.), zwanego dalej „RODO”, informuję, że:

1. Administratorem Pani/Pana danych osobowych jest Minister Rozwoju i Technologii z siedzibą w Warszawie, przy Placu Trzech Krzyży 3/5, 00-507 Warszawa, e-mail: kancelaria@mrit.gov.pl, tel. +48 222 500 123, adres skrytki na ePUAP: /MRPiT/SkrytkaESP. Wykonującym obowiązki Administratora jest Dyrektor Departamentu Innowacji i Polityki Przemysłowej.

2. Jeśli ma Pani/Pan pytania dotyczące przetwarzania Pani/Pana danych osobowych, a także przysługujących Pani/Panu praw, może się Pani/Pan kontaktować z Inspektorem Ochrony Danych w MRiT wysyłając informację na skrzynkę: iod@mrit.gov.pl.
3. Pani/Pana dane osobowe będą przetwarzane w oparciu o art. 6 ust. 1 lit. c) RODO tj. w celu wypełnienia obowiązku prawnego ciążącego na administratorze, na podstawie art. 14 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (Dz. U. z 2022 r. poz.1339 z późn. zm.), w celu udzielenia odpowiedzi na interpelację lub zapytanie poselskie.
4. Odbiorcami Pani/Pana danych osobowych mogą być:
 - organy władzy publicznej oraz podmioty wykonujące zadania publiczne lub działające na zlecenie organów władzy publicznej, w zakresie i w celach, które wynikają z przepisów powszechnie obowiązującego prawa (np. na żądanie sądów, urzędów skarbowych, Prokuratury lub Policji);
 - inne podmioty, które na podstawie stosownych umów podpisanych z MRiT przetwarzają dane osobowe, dla których Administratorem jest Minister Rozwoju i Technologii (np. podmioty świadczące usługi prawne, dostawcy systemów informatycznych i usług IT oraz telekomunikacyjnych, operatorzy pocztowi i kurierzy).
5. Pani/Pana dane osobowe będą przechowywane przez okres niezbędny do realizacji celu ich przetwarzania tj. do chwili załatwienia sprawy, w której zostały one zebrane, a następnie – w przypadkach, w których wymagają tego przepisy ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2020 r. poz. 164 ze zm.) – przez czas określony w tych przepisach.
6. Pani/Pana dane osobowe nie będą podlegać zautomatyzowanemu podejmowaniu decyzji lub profilowaniu.
7. Pani/Pana dane osobowe nie będą przekazywane do państwa trzeciego ani do organizacji międzynarodowych.
8. Podanie danych jest dobrowolne, ale niezbędne do rozpatrzenia i udzielenia odpowiedzi na interpelację/zapytanie poselskie.
9. W związku z przetwarzaniem Pani/Pana danych osobowych przysługują Pani/Panu następujące prawa:
 - prawo dostępu do swoich danych oraz otrzymania ich kopii zgodnie z art. 15 RODO;
 - prawo do sprostowania (poprawiania) swoich danych jeśli są błędne lub nieaktualne, zgodnie z art. 16 RODO;
 - prawo do ograniczenia przetwarzania danych zgodnie z art. 18 RODO.
10. W przypadku powzięcia informacji o niezgodnym z prawem przetwarzaniu w Ministerstwie Rozwoju i Technologii Pani/Pana danych osobowych, przysługuje Pani/Panu prawo wniesienia skargi do organu nadzorczego właściwego w sprawach ochrony danych osobowych, tj. Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, ul. Stawki 2, 00-193 Warszawa.